

Előfizetési feltételek.

Egész évre . . . 5 frt — kr.
Félévre 2 frt 50 kr.
Hivatalok, községek, köz-
ségi jegyzők és tanítók
részére egész évre 3 frt.
Italmérők és koresmáro-
sok részére az „Italmérők
Közlönyé”-vel együtt
egész évre 4 frt.

Az előfizetések
postautalvánnyal
eszközöndők.

Egyes számok 10 kr-jaival
kaphatók a kiadóhiv.

GÖMÖR

TÁRSADALMI, KÖZGAZDASÁGI ÉS VEGYES TARTALMU HETILAP.

A GÖMÖRMEGYEI GAZDASÁGI EGYESÜLET

H I V A T A L O S K Ö Z L Ö N Y E .

kéziratok a szerkesztőséghez (Belpiacz, Samarjay-féle ház
szám) küldendők. — Kéziratok vissza nem adatnak.
Kézíró szerkesztő: Dr. SZELESS ÖDÖN.

Megjelenik hetenkint egyszer,
— VASÁRNAP. —

A hirdetések, előfizetések, reklamációk,
a kiadóhivatalba (Főtér, 8. szám alá) intézendők.
Laptulajdonos: DRASKÓCZY LÁSZLÓ.

Az előfizetési díj számára hirdetéseket elfogad a Reuter ügynökség és a Magyar Távir. Iroda hirdetési irodája Budapest, Granátos-utca a 1. szám.

Vallásosság és felekezetiesség.

Most, hogy a néppárt országosan szervezkedik és országos aktióra, agitációra készül: nem látszik helyén kívüli dolognak egyetlenást a vallásosságról és a felekezetiességről elmondani.

A néppárt még csak alighogy megalkult. Még szervezve sincs. De ha szervezkedése befejeztetik: sok zavart, sok bajt okozhat, mert kortesei: papok, kik a templomok fölött rendelkeznek, a képviselőjelöltől programbeszéd helyett keresztlevelet követelnek és azonosítván a felekezetiességet a vallásossággal, ez által izgatják, fanatizálják a népet.

A vallásosság pedig egészen más, mint a felekezetiesség. Én szeretem a kettőt egymástól megkülönböztetni.

A vallásosság követi saját hitét s ragaszkodik ennek közösségéhez, egyházához. De tiszteli a mások hitbeli meggyőződését is, és elismeri az egyházak egyenjoguságát.

A felekezetiesség ellenben gyűlöli a mások hitét s tagadja, vagy legalább is kétségbe vonja a többi egyházak egyenjoguságát, viszonyosságát.

Világosság szelleme lakik a vallásosságban, sötétség szelleme a felekezetiességben.

Erős hit és vallásosság szülte az emberi nem szabadságát, ápolta a tudományokat és művészeteket, szervezte a keresztény társadalmat és gyakorolta a legnemesebb humanizmust.

Ellenben az erős felekezetiesség bebörtönözte a gondolatszabadságot, elátkozta

a tudományt, megveti a művészetet, szétépti az emberiséget és mártírom halállal bünteti magát az istenben való hiteért. Máglyákat épít, melyeken a felebaráti szeretet és az emberiség legszentebb javai elhamvasztatnak.

A vallásosság nem feszegeti mások hitét, nem kutatja mások mennyei üdvösségét, hogy ezáltal vizsályt keltsen és hogy az atyafiakat és hazafiakat elválassza egymástól és pokollá tegye a földet.

De a felekezetiesség megtámadja a vallásszabadságot, a békét nyugtalanságra és a szeretetet türelmetlenségre változtatja át az állampolgárok között. Ha már fölébred aztán a fanatizmus, mely szenvedélyességgel, szélsőséggel jár, a szikrából, a kis lángból nagy tüzet gyulaszt, felgyulasztja a gyűlölet tüzeit, melyet nem lesz majd könnyű, nehéz leendő majd eloltani.

Elég volt már a felekezetiességből: de elég volt a vallástalanságból is, mely a hitből gunyt üt s az államot a vallások elnyomására kívánja felhasználni.

Ne feszítsük hát az erőket egymás ellen, hanem inkább foglaljuk össze.

A vizsály gyöngit, az egyetértés erősít. »Gyűlölünk mint török-latár, bánkódtunk mint a sziklavár: ügyünk azért sikert nem ért!»

Hagyjuk tehát a felekezetiességet, mely harczzal, háborúval, üldöztetéssel jár és a mely sem országunk, sem alkotmányunk érdekeivel össze nem egyeztethető.

De annál jobban és buzgóbban ápoljuk, erősítsük a hitet és vallásosságot

Mert ez az, a mi a magyar hazának legelső sorban üdvös és a magyar nemzetnek kívánatos.

A magyar állam ma már nem lehet felekezeti állam. Nem lehet egészen katolikus, mert a fél ország nem az; de protestáns sem lehet, mert a többség nem az. Magyarország nemzeti céljainak megvalósításában egyikét sem nélkülözheti azon erőknél, melyek a társadalom különböző rétegeiben vagy felekezeteiben rejlenek.

A társadalmi béke és a kölcsönös vallási türelem: nélkülözhetetlen feltételei nemzeti nagy célunknak: a magyar nemzeti államnak megvalósítása és fentartására.

Jaj lenne Magyarországnak, ha a felekezetiesség a nemzeti eszmét cserben hagyná, ha a felekezetiesség a nemzeti eszme rovására és elnyomására, mint ez Ausztriában történt.

Nemzeti politikánk programjából a felekezeti szellemnek ki kell zárva lenni. Már száz esztendő előtt meg volt mondva, hogy kiki üdvözüljön saját hite szerint. Minek bolgyatjuk hát örökké a hitet, minek kutatjuk tehát egymás vallását, mások mennyei üdvösségét, hogy pokollá tegyünk a földet.

Csak így lehet a nagy nemzeti eszményt megvalósítani: Magyarországot magyar állammá akarjuk tenni. Pedig Magyarországnak vagy nemzeti államnak kell lenni, vagy különben nem lesz soká állam.

TÁRCZA.

HERKULES A VÁLASZUTON.

(A Gömör eredeti tárczája.)

Irta: HEVESSI JENŐ.

Néhány nappal karácsony előtt történt.

A szerkesztőm rám meresztette zavaros színű szeméit és kiadta a szigorú parancsot:

— Borongó ur, írjon tárczát!

Én is, habár akkor még nem voltam szerkesztő, ijedten meresztettem ki a szeméimet.

— Tárczát írjak? — hebegtem.

— Igen. Még pedig egy fél óra alatt. A mettőr várja már a kéziratot.

— Tárczát egy fél óra alatt? — kérdém újból, elhűlvén ezen a szokatlanul szigorú parancson.

— Nos és talán ön nem is volna képes erre? Ön, egy Borongó?!

— De kérem, vetém ellen, mi az istennyilárol írjak én egy jó tárczát, mikor nincs egy egészséges gondolat sem az agyamban.

— Hát írjon rosszat. Csak írjon.

Felsőhájtottam. Eszembe jutott egy szörnyű gondolat.

— Bántja valami a szívét? — kérdezte részvétellel a szerkesztőm.

— Igen, egy bús elégia.

— Menjen a pokolba az ön bús elégiaival. Kell is nekem az ön verse! Nekem tárcza kell, nem limonádé.

Tekintetem a perczben lapunk főmunkatársára, az ollóra tévedt. A szerkesztő észrevette.

— Csupán eredeti dolgozatokat veszek fel a karácsonyi számra. No de lásson hozzá, Borongó ur, a kitűzött határidő veszedelmesen közeledik.

— Hát miről írjak, mikor nem tudok semmi érdekességet? Vagy arról írjak talán, hogy már két hónap óta nem kaptam fizetést.

— Borongó ur, ön egy nagyon prózai férfi. Önnek mindig olyan megvalósulhatlan terveivel vannak! Írjon a szerelemről, ha másról nem tud.

— Nem vagyok szerelmes. Dühös vagyok.

— Még jobb. A dühös újságíró feldühödött pillanatában mindenfélét összeír: vezércikket, tárczát, apróságot, újdonságot, kritikát. Ön kezdje a tárczát.

— Annál jobb. A dühös újságíró feldühödött pillanatában mindenfélét összeír: vezércikket, tárczát, apróságot, újdonságot, kritikát. Ön kezdje a tárczát.

— Uram, legyen kegyelmes irántam! Tekintem leendő gyermekeimet és ne kívánja, hogy ebben a félig berugott állapotban még tárczát is írjak!

— Mit? — kiáltá a szerkesztő — ön be van rugva?!

— Sajnos, igen.

A szerkesztő szinte magánkivül borult a nyakamba.

— Oh hisz ez pompás, kitűnő, remek! Egy

dühös író, aki még hozzá be is van rugva. Nagyszerű! Barátom, ön egy szerencsés fickó.

— De kérem . . .

— A magyar újságírók közönség két héttig csupán az ön tárczájáról fog beszélni. Egéki fogják önt magasztalni! Meg lesz alapítva a jövője!

Ez az utolsó érv hatott. Megtörtén hebegtem:

— Legyen meg az ur akarata . . . Egy fél óra múlva megyek . . . Elküldhetnek érte . . .

— Tudtam, tudtam . . . dörzsölte örömeiben a kezeit az én szigorú szerkesztőm.

És én hozzáfogtam a tárcza írásához. Egyik betűt a másik után vetettem a hosszú »kutya» nyelvekre.

Írtam gyorsan lélekszakadva. Az izzadság csak úgy csurgott homlokomról.

Egyszerre beállított az újságírók réme: a szedőinas.

— Kirek kézirat. A mettőr ur nem tudsz összeállítani a lapot.

— Jól van Hanzi, mintjárt meg lesz. Adig ülj oda a sarokba és hallgass.

Hanzi a sarokba ült, én pedig gyorsan írtam tovább.

Epen midőn hőszómet utóérték áldozói a választón, toppant be a szerkesztőm, vigan fűtyörészve a Tarar -bumm-dyeit.

— No, készül e a tárcza?

— Mindjárt készen is lesz.

— Helyes. Gyujtsen rá.

— Mire?

Ezen nagy nemzeti eszmény, ezen nagy nemzeti cél megvalósításában egyet kell értenünk. Felre kell tennünk párttekinetet, személyes érdekeket; ki kell öltanunk a gyűlölet tűzét és egyesülnünk kell a legfőbb cél felé vezető úton. *Herczegh Mihály.*

Sajtóügyi diadalunk!

Folyó hó 15-én folyt le Kassán az esküdt-széki tárgyalás azon sajtóperben, amelyet Hafner és Récesey, a »Három-Rózsa« nagyvendéglő bér-
lői indítottak, a »Gömör«-ben a »Három-Rózsa«-ról megjelent kritika miatt a cikkíró, Náray Jenő Albert ellen.

A tárgyalási termet zsúfolásig töltötte meg a nagyszámu és intelligens hallgatóság, mely feszült figyelemmel kísérte a tárgyalás egész menetét.

A magánvádat *dr. Krausz Gyula*, rimaszombati ügyvéle, a vádlott védelmét a lap szerkesztője: *dr. Szeless Ödön* képviselte.

Elnök, a törvényszék elnöke *Péchy* volt mellette mint szavazó bírák *Baloghy* és *Bessenyei*, mint jegyző *Gregorovics* szerepeltek.

A tárgyalás az esküdtszék megalakításával kezdődött és miután elnök konstataulta, hogy az esküdtek teljes számban együtt vannak, a névsor felolvasatott és az esküdtek személy szerint jelentkeztek. Ezután az esküdtek nevei az urnába kerültek, majd a törvényszék visszavonult a vád és védelem képviselőivel egy külön szobába, ahol megejtetett a neveknek kisorsolása, a vád és védelem visszavetési jogát gyakorolta, mindegyik teljesen igénybe vette visszavetési jogát, mely jogot a magánvád képviselője előbb kimerítette, mint a védelem.

Az esküdtszék végleges megalakítása után, a sajtóbírószágot megalakultnak jelentette ki az elnök és a tárgyalást megnyitotta.

Péchy elnök ezután elrendelte a vádlóval, majd az inkriminált cikk felolvasását, a mi megtörténtén, Náray Jenő Albert beismerte hogy a cikket ő írta tapasztalatai alapján, s ezért a felelősséget elvállalja.

Dr. Szeless Ödön erre kérte a bizonyítási eljárást elrendelését.

A törvényszék elnökének felszólítására *dr. Krausz Gyula* tiltakozott a bizonyítás elrendelése ellen, mert szerinte Nárayt a bosszú és nem a közérdek vezette, — *miközben az elnök rendreutasította, hogy tartózkodjék a személyeskedéstől.*

Dr. Szeless Ödön azt vitatja, hogy a cikkíró lelkiismerete bizonyítás tárgyát nem képezheti, Náray itt közömbös, a főkérdés: van-e joga egy hírlapnak nyilvános helyiség felett szabad kritikát gyakorolni, s ha igen, mint ezt kétségbe vonni nem lehet, akkor a lap joga és kötelessége, hogy bizonyítson. Részletesen fejti ki ezután, miért van itt a közérdekről szó.

A kir. törvényszék visszavonult és következőleg határozott:

A törvényszék elismeri, hogy a cikkíró és a lapot a közérdek megóvása vezette a cikk megírásánál és kivételénél és a bizonyítást elrendeli.

E folytán kihallgattak a tanúk és pedig: *Simko Nándor*, *Bruckner Ferencz*, *Vajda István*, *Varga Lajos*, *Majorossy Rudolf*, *Benyó Béla*, *Trubint Lukács*, *Soós László*, mint a védelem által bejelentett tanúk, és *Gasko János*, *Csillag Mór*, mint a vád által bejelentett tanúk. A tanúkihallgatás roppant érdeklődés között folyt és itt-ott óriási hahótát támasztott, úgy hogy az elnök a komolyság megőrzését is kérte a tárgyalás során.

A bizonyítás a Rózsabeli állapotok és házárdjátékok körül forgott. A tanúkihallgatás után vád- és védelem a bizonyítás kiegészítését kéri.

Dr. Krausz Gyula: kéri a hatósági bizonyítványt felolvasni, hogy a Rózsán folyó házárdjáték miatt senki sem volt eddig büntetve, s a budapesti rendőrség a rimaszombati kapitánysághoz, hogy a tivoli nem hazárdjáték.

Dr. Szeless Ödön tiltakozik, hogy itt felolvassák a budapesti rendőrség véleménye, mert az nem felettes hatósága a Rimaszombatinak és döntvényezési joga nincs és szokatlannak is tartja, hogy egyik hatóság a másikhoz forduljon tanácsért, mert ez gyenge állapotra vall és mert a hazard jelleg a viszonyoktól is függ Kéri továbbá, hogy felolvassák a »Gömör-Kishont«-ból vádlók nyilatkozata, amelyben az inkriminált cikk után nyilatkoznak, ott Nárayt megsértik, ezáltal is már elégtételt vettek, nincs joguk egy második elégtételihez Kéri a »Gömör«- azon számat felolvasni, a melyekben támadások vannak a körösmai orgiák, tivornyák és más erkölcstelenségek ellen.

A kir. törvényszék határozott:

Hogy nem engedi felolvasni a budapesti rendőrségnek a rimaszombati kapitány részére adott véleményét, de egyben elrendeli védelem kéréséhez képest a bemutatott hírlappéldányok felolvasását

Dr. Szeless Ödön becsatolja ezután a Három Rózsa egy palack borát, s felajánlja élvezhetlenségének megállapítására.

A zajos derűséggel fogadott corpus delictit azonban senkinek sem volt kedve megköstölöni.

Következett a vád előterjesztése *dr. Krausz Gyula* által.

Magánpanaszos képviselője kéri a rágalmazás megállapítását, annyival is inkább, mert a cikk Náray Jenő Alberttől származik, kit kritikusan apostrofál és megtagadja tőle, ki maga is játszott a tivolin, hogy erkölcsbíró lehessen.

Hivatkozik arra, hogy bár személy megnevezése nincs, mégis megvan sérte a cég, mert a Három Rózsa vendéglői cég. — Reá mutat arra, hogy cikkíró már előre olyan számitással írta meg cikkét, hogy érte elítélni ne lehessen. Hivatkozik a tanukra, kik semmi posítio alapot fel nem mutattak, mert vannak rossz ételek, rossz italok Kassán is, játszanak itt is hazardul, de azért azt mondani, hogy a vagyonbiztonság, a közérkölc, közrend és közegészségügy van veszélyeztetve, mondani nem lehet. Boncsolja ezután a tanúkihallgatás eredményét, s nem látja a »Gömör«- cikkét igazolva. Hivatkozik arra, hogy a cikk következtében Hafner már elment, és

Récesey is utban van, hogy Réceseynek mily retentenes kért okozott a cikk, hogy 16.000 f-tért vette a felszerelést át, és most potom 4000 frtért sem képes eladni. Ez azt mind az a cikk csinálta. Ha vádlottat felmentik, hát veszélyeztetve a kereskedelem és ipar! Hivatkozik a külföldre, hol egy ilyen esetben a tettest nemcsak megbüntetik, de nagy kárterítésben is marasztalják el. Kéri a vádlott elítélését.

A magánvád előterjesztése után *dr. Szeless Ödön* kezdte meg védőbeszédét, a mely körülbelül egy órát vett igénybe, s melyet ép a ért csak kivonatossan és főbb mozzanataiban közölszünk, de az egyes részletek kifejtéséről lapunk szűk keretében le kell mondanunk.

Dr. Szeless Ödön mielőtt a védelemhez fogna kijelenti, hogy élete egyik legszebb emlékei közé fogja sorozni, hogy a Tek. Esküdtszék előtt első ízben jelenhetett meg a sajtószabadság védelmében, s hogy ezt a független szelleméről, liberális felfogásáról nevezetes kassai esküdtszék előtt tette.

Bejelenti, hogy midőn a védelmet viszi, lehetetlen a védő nyilatkozatától különválasztani, hogy a nyilatkozatokban a felelős szerkesztő is beszél, aki a felelősséget azért nem viseli első sorban, mert a cikkíró a felháborító eseményeket a legjobban és legközvetlenebbül ismeri, s így ezekről a megvilágító adatokat is legjobban szerezheti be.

És ezután a védő első kötelességének tartja, hogy visszautasítsa azt, amit magánpanaszos képviselője a szerzőre nézve felhozott, s hogy e folytán erkölcsbíró védenca nem lehet. Védő ezt tartja, hogy védenca személyisége teljesen közömbös, mert a nagyközönség előtt nem a cikkíró, de a lap az erkölcsbíró, a mely szerepéhez megadja a súlyt tekintélye, tisztessége által, s hogy a közvélemény organuma. Ha valahol, úgy a sajtónál érvényesül, amit Jézus Krisztus mondott, hogy: »ne azt nézzetek, hogy ki beszél, hanem hogy mit mond!« És a mit a »Gömör«- mondott az az igazság a l v a n y megvilágosítása volt.

Azután így folytatja:

Hafner és Récesey urak mint panaszosok és magánvádlók lépven fel, az első kijelentés, mit e helyről a meghatározottabban megtenni tartoznak az, hogy az inkriminált cikk sem Hafner, sem Récesey urakról meg nem emlékezik, ami nagyon természetes is, mert lapunk sokkal magasabb niveau áll, semhogy hivatása lenne, hogy az ő személyükkel a nyilvánosság előtt foglalkozzék. Mi előttünk semmi érdekl nem birt sem Hafner, sem Récesey ur magánbecsülete, mi azzal nem foglalkoztunk, mi nekünk az teljesen közömbös, azt kétségbe nem vontuk, őket nem is említettük, épp azért csodálatos dolog, hogy ők annak dacára is sajtóper indítottak, és ezzel egy olyan magas piedesztálra kívánkoztak, amely őket meg nem illeti, a melyhez joguk nincs, a melyre felkapaszkodni a reklam színezetével bír, s igazságtalan dolognak tartanám, hogy ilyen reklam árát védenca fizesse meg.

Récesey és Hafner urak az inkriminált cikkből kiakarják erőszakolni, hogy mi velük foglalkoztunk, hogy mi ellenük rágalmazást követünk el holott mi velük, az ő személyükkel egy szóval sem foglalkoztunk.

Folytatása a mellékleten.

— Furesa Hát a szivarjára.
— Sajnálom, de a fizetésemből nem telik szivarra.
— Már megint a régi nótát fujja? Borongó úr, ön egy javithatlan ficzkó. Gyujtson rá az enyémbe.
— Köszönöm.
— Mi lesz a tárcza címe?
— »Herkules a válaszuton«.
— A cím igen érdekes. Csak tartalma ne legyen komisz.
— Ennél a szivarnál semmi esetre sem lesz komiszabb.
— Ajándék csikónak nem nézik a fogát. Különbön írhat vezércikket is, ha akar, a rossz szivarokról.
— Hogyisne! Talán azt is karácsonyi számrá?
— Miért ne? A cikk alá oda írja a nevét. Bizton hiszem, hogy az ön kedvéért a miniszter rögtön jobb Wekerlét hoz a forgalomba.
— A hívőké a mennyek országa. Én nem hiszem.
— No de írjon. Valami tragikus módon fejezze be a tárczát.
— Golyót repítsek Herkules agyába?
— Nem. Ez nagyon közönséges halál.
— Vízbe ugrassam?
— Ez sem helyes megoldás. Egy bibliai hőst másképp kell kivégezni.
— Mérget itassak meg vele?
— Ne tegye. Az orvosok mindjárt gondoskodnak az ellenszerről.

— Hát akkor mi az isten esudáját csináljak vele?
A szerkesztőm néhány pillanatig gondolkodott. Aztán hirtelen elem állott.
— Megvan. Itason meg vele két liter valódi spirituszt és gyujtsa meg.
— Herkules?
— Ejh, dehogy. A spirituszt!
— De hisz akkor összeegetem a torkát!
— Nem tesz semmit.
— Herkules jajgatni fog fájdalomában.
— Hadd jajgasson. Mit törődik ön az ő ordításával?
— De kérem, a közönség figyelmessé lesz reá.
— Vezesse ki a pusztára. Ott nem fogja senki sem hallani jajveszékését.
— Jól van. Legyen a szerkesztő úr akaratára szerint.
Irtam gyorsan tovább és dühösen szidtam magambam a szelelni nem akaró szivaromat.
Egyszerre elem áll a szerkesztő.
— Hol van most Herkules?
— Kint a mezőn.
— Mit csinál?
— Bujdosik üldözői elől.
— Megtalálják az éhenkórászok?
— Azt még nem tudom.
— Ne engedje. Bujtassa el egy sürtő bokorba.
— Elbujtattam.
— Nem látja őt senki?
— Senki.
— Jól van. Vegye elő a spirituszt.

Majd később.
— Miért e halogatás?
— Hadd tépelődjék előbb a legyőzött hős az öngyilkosság szmejé felett.
— No csak röviden.
— Meg van. Már nem tépelődik. Határozott már sorsa felett.
— Derék Herkules... Issza már a spirituszt?
— Igen. Fanyar pofával.
— Nem tesz semmit. A fő az, hogy megigya az egészet.
— Megitta.
— Jól esik neki?
Nem mondhatnám. Szörnyen forgatja a szemeit tőle.
— Csak hadd forgassa. Most pedig gyorsan elő a gyufával.
— Igen ám, ha volna nála.
— Muszáj lenni. Tegyen a köntösebe néhány szálat... Benne van már?
— Igen.
— No most gyujtsa meg.
— Nem lehet. Nagyon fúj a szél.
— Egy írónak minden lehetséges. Állítsa meg.
— Megállítottam.
— Elült a szél?
— Tökéletesen.
— Szélcsend van?
— Igen. Gyönyörű idő van, A pacsiirta végan énekel a bokrok közt.
— Helyes. Most e legjobb alkalom. Gyujtsa meg hamar a gyufát és nyelje le.
— Én?

Esküdtárséki tagokul kisorsoltattak: **Legány Károly** mérnök, **Stich Kálmán**, **Bóbita Endre**, **Lukács János**, **Bogsch Albert** tanárok, **dr. Szauberer Béla** ügyvéd, **Knöpfler Vilmos** kereskedő, **Kemény Géza** kereskedő, **Haydu Imre** iparos, **Fonyi Károly** adótitizs, **Varga Kálmán** városi jegyző, **Balogh János** tisztviselő. **Póttagok:** **Kertész Gyula** főispáni titkár, **Mogay Arthur** gyógyszerész.

A vádló vendéglősök képviselője **dr. Krausz Gyula** ügyvéd.

Vádlott **Náray Jenő** Albertet a „Gömör“ szerkesztője **dr. Szeless Ödön** védelmezte.

Az általános kérdések elintézése után **tanuk kihallgatása** vette kezdetét, a kik a **Három Rózsa** belső állapotára nézve nem éppen a legrőzsásabb képet festik le és tartózkodás nélkül igazolják, hogy a régebben előkelő vendéglőből a **Kossuth Lajos** asztaltársaság is azért ment el máshová, mert ott biz' büzlött valami.

Majd a vádbeszéd hangzott el **dr. Krausz Gyula** ügyvéd által elmondva, a ki beszédével leginkább azzal igyekezett az incriminált cikkely állításaiból a rágalmazás tényét bebizonyítani, hogy a cikkely szerzőjét és vele a sajtószabadság fényes palástját kenegette feketére.

A védelem azonban talpraesett formában kelt védelmére első sorban a sajtószabadságnak, a melyet a „Gömör“ tiszteletben tartott mindig és főleg akkor, a midőn a **Három Rózsa**ban napirenden levő állapotokat tárgyilagosan a vádló vendéglősök neveit sem érintve, lapjában a nyilvánosság elé vitte, hogy így a felburjázott erkölestelen üzemeknek határt szabjon.

Aztán átér a tárgyalásnak lapunkban is ösmertetett részleteire.

Jegyzőkönyv.*)

Felvételek **Rozsnyón, 1895. február 11-én** a »Rozsnyói Híradó«-nak »Krasznahorka-Várallyáról« címmeel megjelent s

* E közleményért nem vállal felelősséget a Szerk.

- Dehogy! Herkules.
- De hiszen az már lenyelt!
- Nagyon jó ég-e már a gyomrában?
- Még nem.
- Kár. Miért késik?
- Nem volt valódi a szpiritusz.
- Atkozott szeszmonopólium! De talán mégis meg fog benne gyuladni?
- Meg.
- No hála istennek! Mit csinál most Herkules.
- A gyomrát fogja és szidja a regalebért!
- Csak hadd szidja. Annak úgy sem árt meg semmi.
- Gyorsan irtam tovább. A szerkesztőm pedig dudolgatta magában kedvencez nóitait.
- No é-e még Herkules?
- Vonaglik, Hosszú körmeivel a földet vájja!
- Pompás helyzet. Sokáig fog a haldoklása tartani?
- Öt első perc és kilencz másodpercig Már alig tud mozogni.
- Helyes. Minden jóra való öngyilkos gyorsan hal meg. Mit csinál most az amicze?
- Most még egyet rug.
- Az utolsót?
- Azt hiszem, igen.
- Akkor béke poraira... Többet ne törődjék vele.
- Azzal odafordult a szundikáló Hanzihoz:
- Nesze kölyök, vidd a kéziratot!

ebből kifolyólag felmerült hírlapi polemia tárgyában.

Jelenlevők, az alólítottak.

Dr. Kathona László uradalmi alügyész, **Mayer Géza** uradalmi erdőész, a k.-h.-váraljai uradalmi tisztikar nevében, **Hodinka Mihály** uradalmi főügyész pedig a maga részéről felkértek bennünket arra, hogy mint tanuk velük együtt keressük fel **dr. Maurer Arthur** urat, azon czélból, hogy a »Rozsnyói Híradó«-nak szerkesztője-e **dr. Maurer Arthur** ur?

E végből felkérő urakkal délelőtt együttesen **dr. Maurer Arthur** ur lakására mentünk, de őt otthon nem találtuk Ujlag **dr. Maurer Arthur** ur lakására mentünk együttesen, **dr. Kathona László** azon kérdést intézte **dr. Maurer Arthur** úrhoz, hogy a »Rozsnyói Híradó«-nak ő-e a felelős szerkesztője? Erre **dr. Maurer Arthur** ur kijelentette, hogy a »Rozsnyói Híradó«-nak sem nem felelős szerkesztője, sem nem szerkesztője, a lapra befolyása van s azt pártolja, de nem a lap kezdetétől fogva, hanem hosszabb idő óta.

Dr. Kathona László azon további kérdést teszi **dr. Maurer Arthur** úrhoz, hogy volna megtudható, hogy ki a »Rozsnyói Híradó« felelős szerkesztője és személyét hol lehetne feltalálni. Erre **dr. Maurer Arthur** ur azon választ adta, hogy a lap kiadóhivatala ad felvilágosítást. Ezen kijelentés után **dr. Maurer Arthur** urtól eltávoztunk.

A lap kiadóhivatalában **Kovács Mihály** urat találván, **dr. Kathona László** felkérte, hogy nevezze meg a lap felelős szerkesztőjét. **Kovács Mihály** ur kijelentette, hogy a »Rozsnyói Híradó«-nak felelős szerkesztője **dr. Krasznai** név alatt. Azon további kérdésre, hogy a »Rozsnyói Híradó«-ban »K.-H.-Várallyáról« című s gróf **Andrássy Dénes** urat és a k.-h.-váraljai uradalmi tisztikart érintő cikkekkal akart-e sérteni? Kijelentette **Kovács Mihály** ur, hogy sem gróf **Andrássy Dénes** urat, sem az uradalmi tisztikart, sem **Hodinka Mihály** urat sérteni egyáltalában nem akarta.

Kelt mint fent.

Szontagh József s k.,
tanu.

Kiriny Béla s k.,
tanu.

H I R E K.

— Lapunk jelenlegi száma kissé késve jelenik meg, azonban a sajtótárgyalásnál lapunk belmunkatársai és kiadója részt vettek és így egyrészt a távollét, másrészt az a czél, hogy olvasóinkkal még ebben a számban ösmertesük meg részletesen a sajtóper lefolyását, okozták a némi késedelmet.

— A **Gömörmezei** athleta bál minden előjel szerint a legszebb sikerrel fog lefolyni. A közönség szép és előkelőnek ígérkezik. A díszleteket a nagyteremben **Rumbolt** műdiszítő **Budapestről** fogja felrakni, s e czélból már február 21-én **Rimaszombatba** érkezik. Karzat jegyek a bálra kaphatók **Kármán S.** könyvkereskedésében már a mai naptól kezdve.

— **Részvét.** Férfiass kötelességünk őszinte részvétünket kifejezni azon merénylet megtörténte felett, a melylyel a helybeli gymnasiumban egy emberi lelkéről megfélekedezett ifju megtámadta Istene és szülője után legnagyobb jétevéjét tanárját, midőn öklével tanárját arcon ütötte. Az ifju megkapja büntetését, az ország összes középiskoláiból ki fog rekesztetni. A megfélekedezett ifju neve előttünk teljesen közömbös, a tett érdekelt csak bennünket, a mely bizonyára csak egy hibás rendszernek egy pusztja jelensége, miként a fekély a beteg testen. Tehát a rendszert kell megjavítani, hogy az ilyen s más hasonló fekélyek megszűnjenek.

— A **rimaszécsi járás főszolgabírája Bátki János** seregri körjegyzőt nagyobb fokú hivatalos hanyagságért hivatalától felfüggesztette és a helyettesítéssel **Fridrich Barna** okleveles jegyző-segédet bízta meg.

— **Helyrelgaztás.** Itthonról távollétem folytán csak most értesülök, hogy utolsó előtti számában egy téves hirt közölt, t. i. hogy **Cserencsényben Hámos Zoltán** úrnál **Kubinyi Andor** ur a rimaszombati járás főszolgabírája lótt egy kilenczes szarvasbikát. A tényállás pedig az, hogy a kérdéses szarvast én lóttam le. **Várgede, 1895. február 18. Ifj. Szabó László.**

— Az izr. ifjuság báija az izr. nőgyelet javára február 10-én fényes sikerrel folyt le, s a **dr. Kármán Aladár** elnöksége alatt soronyan működött rendezőség bebizonyította, hogy kemoly előkészületek már felsikert biztosítanak egy bálnak. Különben az izraelita bált ősi hagyomány szerint páratlan jó kedv szokta jellemezni. Vigaszág dolgában ez a bál akármelyikkel is vetekedik. A hölgyek báli öltözéke is fényes és ragyogást terjesztettek, s a sok szép lebroni rózsaszál büvös erőt gyakorolt mindenfelé. Így szinte érthetetlen, hogy akad a zsidóság közt egy számbavehető rész, hogy rőstel, vagy nem akar zsidó-társaságban lenni, holott a rimaszombati zsidóbál eddig még mindig csak dicsőséget aratott. Szomorú az is, hogy ezt a százados, hagyományos (purim) bált a köteles testvéri rokonszenvért a keresztény társadalom is meg nem látogatja. Valahol azt olvastuk, hogy nem szereti a cikkiró a felekezeti bálakat. Nos, keressük fel egymás báljait, szeressük meg egymást, a hogy a jövő fejlődés megkivánja, s akkor rövid-hamar egy tető alatt, egy körben fogunk mulatni, és ez lesz az igazi receptio. A szép mulatság soká fog élénk emlékbem élni.

— **Ujdonságaink legnagyobb része** lapunk térszúke miatt jövő számunkra elmaradt.

— Az »Eötvös-alap« érdekeben. Örveadotes módon szaporodik azok száma, a kik a magyar néptanítók e jótékony intézete iránt oly melegen érdeklődnek. A testvéri szeretet hatalma nyilvánul az »Eötvös-alap« működésében: felekezeti különbség nélkül egyesíti hazánk s nemzetünk néptanítóit, hogy öveiken és kartársaikon segíthessenek az inség idején, hogy az árvákat és özvegyeket gyámolíthassák, a midőn azoknak segítőkézre van szükségük. Husz évi fennállása alatt 39125 frtot nyújtott részint ösztöndíjak, részint segélyösszegek alakjában a hozzá felyamodóknak s ily módon 236 rk., 131 ev. ref., 105 ág. ev., 13 gör. kath., 9 unit és 78 isr. vallásu, összesen 573. tanítói család gondjait enyhítette s ezen felül a »Tanítók orsz. árvaházá«-nak a költségeihez 2474 frttal járult. Tőkésített vagyona 64577 frt; ebből a »Tanítók háza« alapjáé 12408 frt; a »Kossuth-alap« tőkéje 864 frt. Sajnosan tapasztaljuk azonban, hogy a szegény tanítói családok száma is évről-évre szaporodik s az Eötvös-alapot gyűjtés és kezelő orsz. tanítói bizottság felét sem elégitheti ki azoknak, kik hozzá ösztöndíj- avagy segélyért folyamodnak. Ezért fordul évenként a nagyközönség jószívűségéhez; ezért kereste meg ez év-

Fontos a hölgyeknek 1895. évi tavaszra!

Van szerencsém a t. hölgyközönség b tudomására juttatni, miszerint ujonnan megnyílt **nagyarányu női- és férfi divatruházamat**

uj cikkekkel gazdagítottam,

ugymint: **női felöltők** (Confectió), **kabátok** (Capes), **kör- és vallgallérok**, **köpenyek**, **bécsi és párisi és berlini modell-darabok** már is naponta érkeznek.

Izlés és az árak tekintetében minden versenyt kizár, minden egyes darabon **olcsó és szabott ár** számokban világosan látható s így a tartatás vagy tulfizetés egyenesen ki van zárva.

Kérve a t. hölgyközönség kegyes pártfogását

kiváló tisztelettel

REISZ JÓZSEF.

ben is a budapesti szalodások, vendéglősök és kocsmárosok ipartestületét, melynek tagjai a mult tanévben 20 vidéki tanító gyermekének adtak, a folyó évben pedig 37-nek adnak ingyen déli ebédet s ezzel lehetővé teszik, hogy e jelen tanuló ifjak a budapesti tudomány egyetemeken, vagy más fő- és szakiskolákon elvégezzék tanulmányaikat, hazánknak kiváló polgáraivá legyenek. A székes-főváros ama polgárai, kik e nemes cselekedetük által is megmutatták, hogy egyesületünk céljait méltányolva, mindenkor készek a hazai népoktatásügy szerény munkásainak, a néptanítóknak érdemeit áldozatkészséggel is megjutalmazni, csak növelték érdemeiket s megszerezték a tanítóság hálás tiszteletét. Mult évi bevételeink s kiadásainkról a következőket jelenthetjük. Befolyt 1 és 20 frtos tagsági díjakban 1504 frt. Jordán Ferencz ur alapítványa 1000 frt. Tanítóegyletek évi járuléai, adományai és gyűjtéseiből 1944 frt 06 kr. Pénzintézetek adományaiból 382 frt. Perselyekből és az Eötvös-alapnak jövedelmező könyvek után 72 frt 04 k. Közigazgatási hatóságok adományaiból 217 frt 21 kr.; a »Tanítók Háza« alapjára 925 frt 72 kr.; tőkekamat fejében 2585 frt 15 kr. A nm vallás- és közokt. miniszter ur adománya 500 frt. Az 1894. évben tőkésített vagyon 2299 frt 30 kr. Pénzüri egyenleg 1893. év végén 3117 frt 30 kr. Összes bevétel 11769 frt 85 kr. Levonva ebből 9013 frt 48 kr. évi kiadást, a 2756 frt 37 kr. évi tiszta jövedelemből a bizottság ösztöndíjakra és segélyekre fordít 2345 frtot; a magyarországi »Tanítók Háza« alapjához csatol 225 frtot; beteg tanítók menedékháza alapjára ad 110 frtot; a »Tanítók országos árvaházára« 225 frtot. Az Eötvös-alapot gyűjtő és kezelő országos bizottság az 1893 évben befolyt tiszta jövedelemből és a »Tanítók Háza« alapjának kamataiból néhány száz és több ötven forintos ösztöndíjat és segélyösszeget alkotott s arra pályázatot hirdet. A folyamodványok Lakits Vendel egyesületi titkárhoz (Budapest, VI. érsek-utca 4. szám) legkésőbb f. é. július hó 10-ig küldendők be. Ugyancsak a fentnevezett bizottsághoz intézendők az Eötvös-alappal szoros kapcsolatban álló Röck Szilárd, Röck Pál, Zirzen Janka, Örley János, Léderer Ábrahám, Gyertyánffy István, Jordán Ferencz és Péterfy Sándor-féle alapítványok 50-50 frtnyi jótéteményeinek elnyerése céljából benyújtandó folyamodványok is. Ösztöndíjban és segélyben csak azon egyének részesülhetnek, a kik az »Eötvös-alap« rendes tag aiul felvétették magukat, kik az egy forintnyi tagsági évdíjat már legalább is öt ízben beszolgáltatták, vagy a kik a 20 frt örökös tagsági tőkét teljesen befizették, vagy a kik az elhunyt rendes tagoknak özvegyei vagy árvái, esetleg kenyérkerestreből képtelen nyomorék utódai. Senki sem részesülhet az »Eötvös-alap« jótéteményében, a ki ahhoz az alapszabályokban előirt mértékben nem járult. Ez idő szerint, a kik már három ízben részesültek az alap jótéteményében, nem számíthatnak, sem ösztöndíjra, sem segélyösszegre. A Gyertyánffy István-féle alapítvány 50 frtos segélyösszegért a folyamodványok — ajánlás végett — az »Erdélyi Magyar Közművelődési Egyesület« választmányához intézendők. Mi újból ajánljuk a nemzetnevelő néptanítóknak e jótékony intézetét a magyar társadalom, a nagy közönség kegyes pártfogásába, hálás szívvel mondunk köszönetet az eddigi támogatásért. Egyesületünk soha sem szűnik meg azon ifjakat, kik a jótéteményben részesülnek arra buzdítani, hogy tanulmányaik befejezése után majdan az élet küzdelmei között a jószerű ember barátoktól élvezett jókat hálálják meg azon feladatoknak a hűséges teljesítése által, a melyek reájok nemzeti életünk mezején várakoznak. Az »Eötvös-alap« orsz. tanítói egyesület nevében: Péterfy Sándor, elnök. Lakits Vendel, titkár.

KÖZGAZDASÁG.

Egy hazafias pénzintézet.

Ami most még csak pium desiderium, t. i. az osztrák-magyar bank olcsó hitelnyújtásában ne csak a bankárok, kereskedők és nagy-iparosok, hanem a magyar kisgazdák is részesülhessenek, azt már régen megvalósította s folyton derekasan is gyakorolja hazánk legnagyobb pénzintézete, az első hazai takarékpénztár. Derék, hazafias és korszakalkotó alapítás volt ez, több mint félszázada, s hazafias, becsületes magyar hagyományait mai napig is megőrizte s jövő működését is eszerint intézi. Ez intézet úgy állami, mint társadalmi pénzügyi kibontakozásunkban nagy szerepet játszott eddig, s még nagyobb szerep vár rá a jövőben, azért méltó a közvélemény meleg érdeklődésére, mert az I. hazai takarékpénztár nemcsak pénzintézet, de közhasznú s szpezifikus magyar irányánál fogva ál-

dásos intézmény jellegével is bír. Mindazt kötelességünknek tartjuk elmondani most, hogy az ötvenötödik közgyűlésen az intézet feltárta a nyilvánosság előtt forgalmának adatait, melyek bátran nevezhetők a legdusabb s leghasznosabb virágzás adatainak. Ugy amint azok az 1894. év végeig fel vannak tüntetve Az összes forgalom a lefolyt évben egy milliárdnegyszázötvennyolcszázharminczötezer háromszáznegyvenhat forintot tett, többet félmilliárddal, mint volt az előző évi. Szédítő összeg! A mult évi új részvénykibocsátás által az intézet hitele még óriásibbra nőtt a külföld előtt, tartalékalapjai oly hatalmasak, hogy az intézetet meg nem rendítheti a pénzügyek bármily katasztrófája sem. Az évi nyereség több mint két millió, egy-egy részvényre négyszáz forint osztalék jut, ami a részvényesek szerencséje különben s amihez csak szerencsét kívánhatunk, mert becsületes pénzkezelésnek, olcsó hitelnyújtásnak és nem uzsorának gyümölcse. De a közvéleményt általánosabban érdekli az intézet áldásos működése, amit a köz érdekében a mult év alatt különösen két irányban kifejtett.

Először hathatósan közreműködött arra, hogy a gróf Károlyi Sándor-féle pestmegyei hitel-szövetkezet a hazai szövetkezetek központi hitelintézetévé átalakulhatott. E központi szövetkezet hivatása, hogy az ország minden részében közszégi hitel-szövetkezetet alakítson s a kis gazdaközönséget olcsó hitel által támogassa. Már eddig alapított 220 közszegben ily szövetkezetet hatalmas anyagi támogatással, e szomorú válságos időkben számos kisgazda családnak megmentését eszközölvén.

Második üdvös ténye a mult évben a kolozsvári pénzintézetek megmentése volt magyar állami s magyar nemzeti érdekből. Erdély nemzetiségi viszonyai közt a felburjánzó oláh pénzintézetekkel szembenemérhetlen horderejű tény ez.

Az intézet vezetői ezért megérdemlik a közvélemény tapsát.

Csak előre ezen az uton! A nagy Fay András áldott utja ez!

392.

1895. P. szám

Hirdetmény.

A rimaszombati kir. törvényszék közhírré teszi, hogy a m. kir. államvasutak Putnoki állomásának kibővítése iránti kisorsajátítási ügyében, a Putnok város határában fekvő, s a putnoki 710. 190. 687. 932. és 673. számú tlvjben 1032 1031. 1030/1

és 1029 hrszám. Klein Jakab, Tábori Magdolna, dr. Gschwit József, Geshheit Zoltán, Turcsányi Antal és neje Groman Mária tulajdonát képező, a betervezett tervrajzban és kisorajátítási iratokban megjelölt ingatlanságra nézve a kártalanítási eljárás megkezdési határidejeül az 1895. évi február hó 18-ik napjának délelőtt 10 óráját tüzte ki Putnok város közházánál, amely határnapra és időre az összes érdekeltek oly figyelmeztetéssel idézetnek meg, hogy elmaradásuk a kártalanítás fölötti érdemleges határozat meghozatalát nem fogja gátolni.

Rimaszombatban, a kir. törvényszéknél, 1885. évi január hó 30-ik napján.

Hamatyár,
k. t. jegyző

Kubinyi Aladár,
k. t. elnök.

NYILTTÉR.

„KARAVÁN“

legfelsőbb helyen engedélyezett orosz tea-kivitel-i társulat Moszkvában.

Magyarországi telepe:
Budapest, Arany-János-utca 30. szám.

Ausztriai telepe:
Bécs, Lobkowitzplatz 3.

Teánk, mely budapesti telepünk rövid fennállása óta, már oly közkezdveltségnek és általános elterjedésnek örvend és mely a bécsi néptáplálási kiállításon a nagy arany éremmel lett kitüntetve, Budapestben valamint az egész országban majdnem minden előkelő fűszer-, csemege-, teakereskedésben és droguistánál kapható.

Az orosz hivatalos vámzállagot és védjeggyünket, melyvel eredeti csomagjaink és izléses pléhdobozaink el vannak látva, különös figyelembe ajánljuk.

Augusztus 15-ike óta csak új termésű teát hozunk forgalomba.

Főraktár Rimaszombatban:

Bródy Bertalannál.

A még eddig fölülmulthatatlan Malártsik-féle csász. és kir. kizárólag szabadalmazott

patkányirtó-pogácsa

azon rendkívüli pusztító szer, amely rohamosan kiirt patkányt, egeret és vakondokat anélkül, hogy más háziállatoknak kárt okozna. Phosphort

strichnint, arsenikumot vagy más méregként ható szert azonban nem tartalmaz.

Kísérletezések ezen irtószerezrel több uradalmakban a legkitünőbb sikerrel tettek; hivatalosan is megvizsgáltatott és védjeggyel láttatott el, melyre ügyelni kérem, mert csak védjeggyemmel ellátott patkányirtó-pogácsa hatásáért kezeskedhetem.

Egy nagy csomag használati utasítással együtt 30 kr. — 60 fillér.

» kis » » » » 15 kr. — 30 fillér.

Ezen kiváló patkányirtó szer kapható Budapestben: Vargha Károly ügynöki irodájában, Frommer Lajos gyógytára és Feigl Dénes kereskedésében Baross-utca 23., — az osztr. magyar monarchiában valamennyi kiválóbb droguistánál, gyógyszerésznél, vas- és fűszerkereskedőnél is.

Próbaképpen — 2 nagy csomag — 80 kr. előre beküldése mellett postamentes küldéssel megrendelhető

Malártsik György

a cs. és kir. osztr. magy. kizárólagos tulajdonosánál
Sátoralja-Ujhelyben.

bűnöst vagy könyelmű horhelyt, hány erkölcs-telenségnek a szülő anyja, hány tisztességes hivatalnokból s másból is lett ezáltal sikkasztó, hány családapából lett hitvány dologkerülő ember, ki családját is tönkretette, hány emberből lett koldus és öngyilkos?

Ez a kép annyira undok, hogy a »vagyonsbiztonság hiánya« csak enyhe szó, s a fővárosi lapok az ilyen állapotokat rablás és fosztogatással szokták jellemezni.

És hogyha a rendőrség a mételey kiirtására mit sem tesz, akkor a sajtó kötelessége a mételey kiirtására a bátor harezot felvenni.

Tekintetes esküdtzsek! Legyen megengedve, hogy a cikk büntető jogi szempontból is kellő megvilágításban részesüljön.

A büntető törvény szakaszát a rágalalmazásról védő felolvassa. Ebből látható, hogy rágalmazást csak »valaki ellen« lehet elkövetni, már pedig az inkriminált cikkben »valakiről« szó nincsen, hanem csak állapotokról, tehát valamiről. A magánpanaszos képviselője azonban arra hivatkozott hogy a személyléllyel egyértelműek a jogi személyek és a czégek és mikor a »Gömör«-ben a »Három-Rózsá«-ról volt szó, hát a czég sértegett meg. Ezzel szemben védő kifejti, hogy küönség van czég és czégér között, csak a czég kereskedői neve a kereskedőnek; a »fekete kutya« vagy »arany trombita«, »Három-Rózsá« csak czégére a korcsmanak és az ellen rágalmazást elkövetni nem lehet. A finom distinkció, a mely czég és czégér között van, nagy különbséget csinál a jogi konsequenciák tekintetében.

A korcsma azonban nem is pusztán üzlet, hanem nyilvános hely, amelyben nyilvános élet folyik, hová beléphet bárki is, s ahol sok mindentféle megeshetik, s melyben a társas élet egy része lejátszódik, s amely épp azért kell, hogy a legszélesebb kontrollnak legyen alávetve, s ha a »Gömör« a »Három-Rózsá«-val szemben kétszeres éberséggel őrködött, tette, mert ez a helyiség az egyedüli elsőrangú vendéglő, melynek épp ezért jó hírverése úgy kell vigyázni, mint egy leánynak.

A nyilvános állapotok rajzolása a tényeknek megfelelően pedig nemcsak joga, de kötelessége is a sajtónak.

Ha egy kávéházban kabáttolvajok grassálnak, s akad egy lap, a mely megírja, hogy a kávéház vagyonsbizonytalansága veszélyeztetve van, akkor az igazságot írta meg, a mely nem lehet sértő a kávéháztulajdonosra, kinek inkább a kötelesség jut, hogy a rendőrségnél mindent elkövessen, hogy a kabáttolvajok kézrekerüljenek, a kabáttolvajlások megakadályoztassanak, a sajtónak pedig köszönetet tartozik és fog is mondani, hogy e czélban támogatásban részesíti. És hogyha megengedett ez a kabáttolvajokkal szemben, megengedett ez a házárdjátékosokkal szemben is, mert a házárdjáték meg a kabáttolvajlásnál is veszedelmesebb.

Védő most arra utal, hogy a politikai lapok a legkegyetlenebb kritikát gyakorolják a politikai szereplőkkel és közállapotokkal szemben, a legkérelmetlenebb módon ostromozzák azokat, és a legkeményebb szavakat használják. És hogy ha az államügyész és érdekeltek sajtóért még sem indítanak, vagy ha indítanak, felmentéssel végződnek, ez meg van azért, mert sajtószabadság lebeg előttük, és Magyarország legnagyobb politikai becsülete a sajtó szabadság!

És vajjon a társadalmi lap a társadalmi viszonyokkal szemben kedvezőlenebb helyzetben legyen, vajjon ez a kritikát nem gyakorolhatja oly szabadon, s vajjon kevésbé fontosak a társadalmi viszonyok mint a politikaiak? Ellenkezőleg, a társadalmi viszonyok sokkal fontosabbak a politikaiaknál, és csak egészséges társadalmi viszonyokon alapulhatnak egészséges politikai állapotok, egy elzüllött társadalomnak, csak elzüllött politikai élete lehet.

A magánpanaszos a felmentést egyértelműnek tartja azzal, hogy a »Gömör« az üzletemberek veszedelme lesz, ennek ellenében védő hivatkozik arra, hogy a »Gömör« inkább mindig az ipar és kereskedelem, földművelés érdekeinek hathatós támogatója volt, hogy a »Gömör« mindig segítette és nem rontotta az üzletemberek érdekét, a közlemények ezen irányú nyilatkozatainak óriási száma lehet a legjobb bizonyíték. És a »Gömör« ezen helyes irány mellett meg is fog maradni a míg védő lesz a szerkesztő.

Ellenkezőleg, az elítélte az azt fogná eredményezni, hogy a sajtó által lesújtott erkölcs-telenségek újra fol fognak virágozni és a sajtószabadság egy olyan szajkosarat fog kapni, a mely szabad és független megnyilatkozását lehetetlenné fogja tenni, és a sajtó társadalmi befolyása teljesen tönkre lenne téve.

Tekintetes Esküdtzsek! Ismeretes Kassa sz. kir. város polgárainak független gondolkodása, ismert az, mennyire rajongnak a polgárok itt a sajtószabadságért. ismert

az, hogy a sajtó mily nemes támogatásban részesül, s azért nyugodt lelkiismerettel bizom védenczem ügyét a tekintetes esküdtzsek ítéletére, azzal a bizalommal, hogy a felmentő verdikttel támogatni fogja a sajtószabadságot, és elősegíteni fogja azt, amit a rendőrség meg nem tett, hogy kicsi társadalmunkból a fekély kiirtassék.

Tekintetes Esküdtzsek! Én megesküdttem, hogy az igazságot fogom szolgálni, a Tekintetes Esküdtzsek érdemes tagjai is megesküdttek, hogy az igazságot fogják lelkiismeretük vezérszavának tekinteni, egy hajóban evezünk, egy tengeren és remélem, hogy egy mederbe fogunk jutni! Kérem védenczem felmentését!

Dr. Krausz Gyula: Ö nincsen abban a helyzetben, hogy olyan laptulajdonossal és más fajta gentryvel dicsekedhessék, mint a »Gömör«, de szerinte a »Gömör« egy egészen egyszerű újság, és hogy ez a lap 365-ször jelenik meg egy évben, és ebből a 300 lapszám tele van párbaj hírekkel. (Ekkor tudtuk meg, hogy napilap a »Gömör«.) Midőn ő a kapitányt figyelmeztette a rendőrség ellen intézett támadásokra, a rendőrkapitány azt mondotta, hogy ő sem a »Gömör-Kishontot«, sem a »Gömört« nem veszi semmibe, kóp rá...

Elnök: Ezen kifejezésért rendre utasítom, és hogyha a bíróság iránti tisztelet meg nem tartja és illetlenül viseli magát, megvonom a szót öntől.

Dr. Krausz Gyula: kijelenti, hogy a Curia döntvényekben mondotta ki, miszerint a vendéglősnek a czégre a vendéglő neve.

Végre csodálkozik, hogy hogyan irhatott Náray, midőn ő maga is játszott tivólit, és éppen a Rózsát támadta, holott a tivólit Rimaszombatan máshol is játszották, — nevezetesen a tivólit a Gömőri kávéházban a tisztek is játszották.

Dr. Szeless Ödön: a dr. Krausz Gyula úr által felhozott mende-mondákkal szemben előkelő állást azzal documentálja, hogy megőrzi férfiasan nyugalmát, s figyelmezteti magánpanaszos képviselőjét, hogy a komisz kifejezéssel, amit használt az esküdtzsekét sértette meg, a kir. törvényszék Nagyságos elnöke a magánvád léleketlen rendreutalásával annyira visszazorította, hogy a kópés kabátjára hullott, és nem ért czélt. Hogy a tivólit máshol is játszották, tudomása nincs.

Náray Jenő Albert, a személye elleni támadást, mint ellenszenv kifolyását visszautasítja, s azután egy tréfás példabeszéddel illusztrálja az ellenszenv erejét. Ezután czáfolatába bocsátja a magánvád konkrét adataira, s felmentését kéri.

Az elnök ezután a tárgyalást resumálja, előadja, hogy az incriminált cikk kitételei miben nyertek igazolást, a vád sérelmét és a védelem indokait, és előterjeszti az esküdtzseknek adandó kérdéseket.

Dr. Krausz Gyula kéri a kérdést Récsy és Hafnerre nézve külön-külön megtenni.

Dr. Szeless Ödön kéri az eredeti szövegezt megfogyni, mert panaszosok együtt léptek fel, és együtt érezték rágalmazva magukat, mint czég, és együtt teendő fel a kérdés is.

A kir. törvényszék következőleg határozott:

A felleendő kérdések meghagyatnak eredeti szövegezésben, a kérdés Hafner és Récsyre együtt tétetik fel.

A királyi törvényszék elnöke ezután figyelmezteti az esküdtzseket, hogy a törvény annál fogva bizta a »vétkesnek« vagy »nem vétkesnek« kimondását szabad és független polgárookra, mert e kérdésben az ember élő lelkiismerete biztosabban ítél, mint a holt szabályok, hogy a törvény nem kéri tőlük számon, mi által és miért éreznék magukban meggyőződést; nem adott elébük szabályokat, melyek szerint a bizonyítékok teljessége, a próbák igazságos volta mérendő, nem parancsolja, hogy minden tényt igaznak ösmerjenek már azért, mert ennyi vagy annyi tanuktól állítatik, hanem csak azt hagyja meg nekik, hogy aggodó gondossággal figyelmezenek a tárgyalás egész menetére, s most már magukba szállva, tiszta lelkiismerettel kérdjek meg maguktól, vajjon úgy a vádlott ellen, mint mellette felhozott próbák és erősségek miként hatottak ítélő tehetségükre és igaz meggyőződésük szerint, részrehajlás nélkül és férfiakhoz illő hártorsággal mondják ki az elébük terjesztett vádra nézve a felhozott bizonyítékok nyomán — a »vétkest«, ha a vádlott vétkes, a »nem vétkest«, ha a vádlott nem vétkes.

Ezen figyelmeztetés után a kir. törvényszék visszavonult az elnök szobájába, az esküdtzsek saját külön termükbe, a melynek összes ajtait

törvényszéki örök álltak el, hogy a külvilágtól teljesen el legyenek zárva.

Kisvártatva ismét bevonultak az esküdttek, a helyét elfoglalta a kir. törvényszék és ekkor előlépett az esküdttek közül dr. Szauberer Béla ügyvéd, mint az esküdttek főnöke, ki csengő hangon mondotta a következőket:

»Becsületemre és lelkiismeretemre Isten és emberek előtt kijelentem, hogy az esküdtzsek határozata: a vádlott 10 szavazattal kettő ellenében **nem vétkes**; egyszersmind az adott feleleteket a'írva tisztelettel a kir. törvényszéknek átnyujtom«.

Ezután a kir. Törvényszék hirdette ki a Felsője a király nevében az ítéletet:

1., Szerzője-e Náray Jenő Albert a »Gömör« 1894. évi szeptember 2-án megjelent 36-ik számának hírek rovatában »Rendőrkapitányunk figyelmébe« című közleménynek?

12 igen.

2. Foglaltatik e a közleményben rágalom?

2 igen, 10 nem.

3. Vétkes-e Náray Jenő Albert?

2 igen, 10 nem,

minél fogva a kir. törvényszék Náray Jenő Albertet a vád és következményei alól felmenti, magánpanaszost pedig az összes felmerült és okozott költségeknek 15 nap, végrehajtás melletti megfizetésében elmarasztalja.

Dr. Krausz Gyula, magánpanaszos képviselője semmisségi panaszt jelentett be.

Az eljárás alakiságai a legszigorubbantartattak be s így nem hihető, hogy a semmisségi panasz jogi figyelemben részesüljön.

A tárgyalás után sajtónkat és annak képviselőit, Kassán, minden oldalról a legnagyobb figyelemben részesítették és elhalmozták szerencse-kívánatokkal.

Sajtóperünk és a kassai sajtó.

Sajtóperünk a kassai sajtó részéről is kiváló figyelemben részesült.

A »Felsőmagyarország« előkelő politikai napilap hosszasan foglalkozik az ügygel. Közleményéből kivesszük a következőket:

A kassai kir. törvényszék mint sajtóbíró-ság előtt ma délelőtti esküdtzseki tárgyalás folyt le, olyan köznapias, alacsony ügyben, amelyért valóban kir volt alkotmányos szabadságunk ezt a legszebb intézményét igénybe venni és a justiticia magasztos fóruma előtt egy különben derék magyar várost, amilyenek Rimaszombatot ismerjük, a piacra hurrcolni, hogy annak társadalmi szennyessét, bajait a szólás szabadság erejénél és szabadalmánál fogva palam et publice tárgyalják végig csak azért, mert a sok között egy ember akad, a ki nem bírja elviselni a sajtószabadságnak azt a vitális és legszebb jogát, hogy a tényekből folyó száraz igazságot elmondja s hogy a társadalom testén rágódó undok fekélyt a toll hatalmával kiirtani próbálja, miután előzetesen meggyőződött, hogy az illetékes hatóság — ez esetben a rimaszombati rendőrség — a városa területén levő ázsiai ronda állapotok megszüntetése érdekében a fülét sem mozgatja.

A sajtóper a rimaszombati »Három-Rózsá« vendéglő bérlője Hafner és Récsy indították meg a Rimaszombatan megjelenő »Gömör« című hetilap ellen, a melynek mult évi szeptember 2-án megjelent 36. számában a rendőrség figyelmébe cím alatt egy napujdon-ság lett közzéve és abban elmondva, hogy a »Három-Rózsá« vendéglőjében minden az elzül-lés lejtője felé halad, falai közt tenyészik a prostitúció, a házárd-játék, helyiségei nyomorusá-gosan tisztátalanok, a közegészségre veszedel-mesek, az oda betévedők a legundokabb erkölcs-telenség fertőjébe csábítatnak, virágzik benne a tivóli játék és a tivornya mindenféle nemei ott köznapni dolgok.

A vendéglő bérlőinek képviselőjében dr. Krausz Gyula rimaszombati ügyvéd a közlemény megjelenése után a kassai törvényszék mint sajtóbíró-ság előtt megindította a sajtó-ügyi eljárást, melynek során az inkriminált cikkely szerzőjeül a »Gömör« szerkesztője dr. Szeless Ödön, a lap munkatársát, Náray Jenő Albertet nevezte meg (Czikkiró maga nevezte meg magát. Szerk).

A mai végtárgyaláson a bíróság és esküdtzsek így alakult meg:

Elnök Péchy Aurél törvényszéki elnök; szavazóbírák Balogh és Bessenyei; jegyző ifj. Gregorovics Henrik.